

Дослідники дидактичної компетентності наголошують на її значенні. Дидактична складова – це підгрунтя професійної компетентності вчителя. Випереджальний розвиток дидактичної компетентності головних суб'єктів навчальних відносин є внутрішньою умовою модернізації сучасних навчальних систем, чинником ефективності професійно-педагогічної діяльності. У дидактичній компетентності, яка безперервно вдосконалюється, закладено ресурси розвитку педагогічного професіоналізму, оскільки вона виконує пізнавальну, гносеологічну, регулятивну, інваріантну та інтегративну функції.

Дидактична компетентність тісно пов'язана з іншими складовими професійної компетентності. Дослідники виокремлюють рефлексивно-дидактичну, комунікативно-дидактичну, лінгводидактичну, психолого-дидактичну, інформаційно-дидактичну та інші дотичні категорії, що переконливо доводить домінуючу роль інтегративної тенденції у професійній підготовці викладача.

ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

С. В. Косянчук

Формування ціннісно-сміслових орієнтацій учнів старшої школи є однією з актуальних проблем, що потребують розв'язання в контексті фундаменталізації змісту освіти. Серед сутнісних характеристик ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласника виокремлено: привласнення родової людської сутності; ідентифікація зі світом, світоглядність, гуманістична домінанта свідомості і моральні принципи поведінки; інтерналізоване ставлення до матеріальних і духовних цінностей; перетворення соціально-психологічних передумов на соціально-психологічні установки і очікування; рефлексія на результати взаємодії (суб'єкт-суб'єктність, суб'єкт-полісуб'єктність) в проблемному навчально-виховному полі; розвиток понятійної сфери у контексті змісту соціальної співактивності і розвиток універсальних навчальних дій (особистісне і життєве самовизначення, смислоутворення і морально-етичне оцінювання засвоюваного предметного змісту); синергетичне підсилення відчуття смислу за потреби розв'язувати внутрішні і зовнішні суперечності; стійкість основних рис особистості до негативних чинників соціального середовища; цілеспрямованість у процесі самоформування особистості і створення нової ціннісно-сміислової орієнтації у власному «Я».

Встановлено, що ціннісно-сміслові орієнтації старшокласника як змістове наповнення структури його самосвідомості є визначником особистісних універсальних навчальних дій і педагогічної суб'єкт-суб'єктної взаємодії, з одного боку, та чинником розв'язання суперечностей зовнішньої

і внутрішньої реальності, з іншого, що синергетично підсилює систему установок, переконань, пріоритетів і цілей, визначають психологічну характеристику ціннісно-сислової активності особистості, пов'язують її із загальними закономірностями соціального розвитку, унормовують стосунки з оточенням, встановлюють взаємодію з об'єктами дійсності, реалізуються у процесі інтеріоризації, ідентифікації та інтерналізації, детермінуючи мотиваційні і світоглядні структури свідомості.

За результатами аналізу теорії і практики досліджуваної проблеми, а також емпіричних даних констатувального експерименту обґрунтовано педагогічну технологію формування ціннісно-сислових орієнтацій старшокласників, що базується на аксіологічних засадах, усвідомленні взаємодії загальнолюдських і національних морально-духовних цінностей, на принципах демократизації та гуманізації освіти і передбачає кілька взаємопов'язаних етапів, а саме: діагностику рівнів сформованості ціннісно-сислових орієнтацій учнів старшої школи; привласнення учнями ціннісно-сислових орієнтацій, забезпечення ціннісного ставлення старшокласників до цінностей загалом; формування ієрархії цінностей у процесі навчання предметів гуманітарного циклу, розробленого курсу за вибором і виховної роботи за раціонального використання інноваційних освітніх технологій; проектування ціннісно-сислових орієнтацій; прогнозування професійної перспективи; спроможність проектувати себе у майбутнє; вміння знаходити шляхи розв'язання життєвих ситуацій; здатність до рефлексії.

РЕАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИХ ПОТРЕБ ТА ІНТЕРЕСІВ ГІМНАЗИСТІВ – ОДНА З УМОВ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

*А. Г. Жукова,
директор гімназії міжнародних відносин №323
з поглибленим вивченням англійської мови
м. Києва, к. пед. н., вчитель-методист*

У гімназії триває експериментальна робота у рамках реалізації особистісно орієнтованої освітньої парадигми і апробації результатів наукових пошуків лабораторії дидактики Інституту педагогіки, зосереджених на фундаменталізації змісту освіти в старшій школі. Ми з'ясували, що тут провідною має бути проектна діяльність, заснована на творчій співпраці всіх учасників навчально-виховного процесу. Саме така діяльність дала змогу нашим гімназістам реалізувати свої навчально-пізнавальні потреби та інтереси. Моніторинг готовності старшокласників до соціального і професійного самовизначення та самореалізації в гімназії виявив, що процеси самореалізації і самовдосконалення за демократичного стилю спілкування викликають ефективну суб'єкт-суб'єктну взаємодію, розвивають в учнів когнітивну сферу, навички нестандартного мислення, що є важливим за умо-